

IIII IIIII IIIII I USA HAR MILJÖRÖRELSEN FÖRT FRAM EN EGEN MODELL FÖR HUR KÄRNAVFALLET **BÖR TAS OM HAND**. ENLIGT KEVIN CAMPS PÅ ORGANISATIONEN BEYOND NUCLEAR BÖR AVFALLET INTE FLYTTAS FRÅN REAKTORERNA EFTERSOM **OLYCKSRISKEN ÄR SOM STÖRST** VID AVFALLSTRANSPORTERNA. IIIII IIIII IIIII Text: Emil Schön

USA:S MILJÖRÖRELSE KRÄVER: "FLYTТА INTE AVFALLET"

200 ORGANISATIONER STÅR BAKOM KRAVEN PÅ SÄKRARE LAGRING VID KÄRNKRAFTVERKEN

Den amerikanska miljörelsen har ett förslag till regeringen hur ett säkert kärnavfallsförvar bör utformas. Lösningen man kommit fram till är något som döpts till HOSS, hardened on site storage. Det betyder att avfallet förvaras intill kärnkraftverken i torra behållare, men så utspridda och förstärkta att de blir ointressanta som mål för terroristangrepp.

– Det finns en risk vid reaktorerna, men det är betydligt mer hanterbart jämfört med att skicka iväg avfallet på tåg, lastbilar och pråmar kors och tvärs över landet. Det var också därför vi fick stopp på planerna på ett slutförvar i Yucca Mountain i Nevada. Helt plötsligt berördes 45 stater av kärnavfallstransporter.

▶▶▶ SLUTFÖRVAR PÅ OCKUPERAT LAND

Länge ansågs det amerikanska slutförvarsproblemet vara löst. En plats var utsedd: Yucca Mountain i Nevada. Beläget på mark tillhörande ursprungsbefolkningen Western Shoshone som har rätt till marken enligt ett avtal från 1863. Amerikanska staten annekterade området 1951 och använde det som provsprängningsområde för atombomber.

– Området har beskrivits som "det sämsta tänkbara som någonsin undersökts". Området är vulkaniskt aktivt och det finns stora risker för läckor i berget. Det valdes av politiska skäl inte av geologiska. Det ansågs vara ett redan offrat område efter provsprängningarna som ägt rum där, berättar Kevin Camps.

– Det är så det ser ut i det här landet. Det är bara på indianland som det är politiskt möjligt att föreslå att man ska lagra radioaktivt avfall. Det är för att det är grupper som är politiskt svaga och ekonomiskt väldigt utsatta. Ett annat exempel är Prairie Islands i Minnesota utmed Mississippin. Där

ligger ett kärnkraftverk, som dakotaindianerna (Mdewakan-ton) aldrig ville ha som granne med reservatet från början ens. Men nu förvaras avfallet där, trots att det är extremt olämpligt vid Mississippis stränder. Försök har gjorts att flytta avfallet högre upp på fastare mark, men det vita samhället vägrar. Vårt land är fullt av sådana exempel på miljöorättvisor, berättar Kevin Camps.

▶▶▶ OBAMA TILLSATTE NY KOMMISSION

Efter omfattande kritik blev det till slut uppenbart hur olämpligt Yucca Mountain faktiskt var. Barack Obama beslutade att stänga anläggningen för gott. Man gav sedan i uppdrag åt en ny kommission "Blue ribbon commission" att utreda andra möjligheter.

I somras släppte kommissionen sin rapport och remissinstanserna hade på sig till den 31 oktober att komma med synpunkter. Beyond Nuclear har försökt etablera tankarna med HOSS i kommissionen under hela processen.

– Vi har ungefär 200 gräsrotsorganisationer från hela USA som förespråkar den här modellen nu. Den bygger på att man gör ett torrförvar, men som är skyddat och förstärkt. Man måste också ha all övervakningsutrustning på plats: tryckmätare, kontinuerlig mätning av radioaktiviteten och liknande. Det finns inte överallt idag. Kärnkraftsindustrin har sparat mycket pengar på att inte prioritera säkerheten.

Enligt Camps finns framtagna modeller för hur man kan konstruera en säkrare mellanlagring vid kärnkraftverken med betong, jord, grus och stål framtagna av en forskare vid namn Gordon Thompson. Camps tänker sig att man kan förvara avfallet i 50-100 år i HOSS. Det skulle ge tid att ordentligt utreda frågan om ett permanent slutförvar.

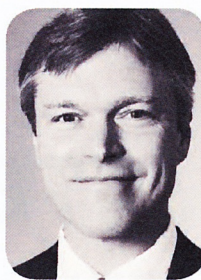
Fakta

Principer för ett säkert förvar av högradioaktivt avfall, antaget av nära 200 organisationer i USA.

- 1) Minskad koncentration av använt kärnbränsle i poolerna
- 2) Så mycket som möjligt av bränslet i poolerna måste föras över till förstärkt torrdeponi, så kallad HOSS. Avfallet måste förvaras mindre tätt och med ordentliga jordbarriärer mellan enheterna
- 3) Eftersom det är nödvändigt att hålla bränslet i vått förvar de första fem åren sedan det plockas ur reaktorn, måste även poolerna vid kärnkraftverken förstärkas.
- 4) Det allmänna måste ges store inflytande i övervakandet av avfallsprocessen.
- 5) Medel måste till för att en ordentlig oberoende övervakning kan ske lokalt.
- 6) Förbud upparbetning. Upparbetning är inte en lösning på problemet med avfall. Det enda som sker är att nya avfallsflöden uppstår samtidigt som risken för kärnvapenspridning ökar.

” DET ÄR SÅ DET SER UT I DET HÄR LANDET. DET ÄR BARA PÅ INDIANLAND SOM DET ÄR POLITISKT MÖJLIGT ATT FÖRESLÅ ATT MAN SKA LAGRA RADIOAKTIVT AVFALL. ”

Kevin Camps

Kevin Camps har många års erfarenhet av att arbeta med kärnavfallsfrågan

>>> TRANSPORTERNA ÄR FARLIGAST

Blue Ribbon Commission har nämnt HOSS som en tänkbar modell, men i sitt betänkande förespråkar man ändå centraliserade torra mellanlagringsplatser, kanske 3-4 stycken i olika delar av USA. Motsvarande det svenska Clab i Oskarshamn, även om Sverige valt en annan modell än det torra förvaret, med ett mellanlager i bassänger 30 meter under markytan.

– Problemet med centraliserade mellanlager är att då har man fortfarande kvar transporter. I USA ligger största delen av avfallet kvar i pooler vid kärnkraftverken. Vi flyttar extremt lite avfall. Inte sedan 1972 har avfall flyttats i någon större mängd. De som haft praktisk kunskap av att arbeta med det har pensionerats. Det är enorma mängder högradioaktivt avfall som man skickar ut på vägarna med det förslaget. En krock eller attack skulle innebära en total katastrof. Ta Chicago som ett exempel. Där går rälsen genom de centrala delarna av stan.

Kevin Camps menar att det brådskar.

– Blue Ribbon Commission slår fast i sin utredning att situationen vid kärnkraftverken är under kontroll, men i USA har vi 23 likadana reaktorer som Fukushima Daichi med samma typ av förvaringspooler som de som brunnit i Japan. Det finns också en 24:e avstängd reaktor, men med precis lika mycket avfall kvar i poolen som vid Fukushima. Vid en brand är risken för kedjereaktioner i poolerna stor. Det finns goda skäl att arbeta med HOSS redan nu oavsett lösning på sikt.

Blue Ribbon Commission har nu gått bakom stängda dörrar och ska lämna sitt slutgiltiga förslag i slutet av januari. Då ska det behandlas i Vita Huset, men Kevin Camps gissar att 2012 kommer att bli ett mellanår eftersom det är valår.

– Det händer nog inte mycket förrän 2013. Politikerna vill helst inte ha kontroversiella frågor på bordet när det är valår. #